

מימון ובנקאות

עדכוני חקיקה רגולציה ופסיקה

משרד גורניצקי | אוקטובר 2021

חברות וחברים יקרים,

אנו שמחים להציג בפניכם את הניוזלטר המשפטי בתחום המימון והבנקאות עבור חודש **אוקטובר 2021**. העדכון כולל סקירה תמציתית של החקיקה, הרגולציה והפסיקה המרכזיים לחודש זה בתחום המימון והבנקאות.

עו"ד אלי אליה, ראש תחום בנקאות ומימון
וצוות הניוזלטר המשפטי*

עדכוני חקיקה

1. פורסם תזכיר חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס'...)(החרגת עיקול רכב מסעיף 21(א)), התשפ"ב-2021 (מיום 07.10.2021)

במסגרת תיקון מספר 68 לחוק ההוצאה לפועל נקבע כי לא ניתן יהיה לנקוט בהליך מסוג עיקול מיטלטלין, אלא אם חלפו שישה חודשים ממועד המצאת האזהרה לחייב ואם סכום החוב עולה על 2,500 ש"ח. תכלית התיקון הינה בכך שתפיסת נכסים בדרך זו מתאפיינת בפגיעה משמעותית בחייב ובהוצאות גבייה גבוהות העולות על התמורה מעיקול נכסי החייב.

יחד עם זאת, יישום התיקון האמור חל למעשה גם על עיקול רכב בעוד שעיקול זה שונה מהליך עיקול מיטלטלין. הליך עיקול ברישום של רכב נעשה על דרך משלוח עיקול למשרד הרישוי, בממשק מחשבים, כך שפגיעתו בחייב אינה גבוהה אך נקיטתו מבטיחה לזוכה, כי החייב לא יוכל למכור את רכבו ללא כיסוי החוב. גם ביחס לעלויות ההליך מדובר בהליך שונה שכן הליך עיקול רכב ברישום, הינו הליך שאין לצידו עלויות ולכן אינו מגדיל את שיעור החוב. לפיכך, מוצע לתקן את סעיף 21(א) לחוק ההוצאה לפועל כך שלא יחול על הליך עיקול רכב.

2. פורסם תזכיר חוק נתוני אשראי (תיקונים שונים), התשפ"ב-2021 (מיום 11.10.2021)

מטרת חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016 ("החוק") אשר נכנס לתוקף ביום 12 באפריל 2019 הינה קביעת הסדר לשיתוף בנתוני אשראי המצויים בידי גופים פיננסיים על מנת להגביר את התחרות בשוק האשראי. החוק המוצע עתה, נועד להסדיר הוראות בדבר אופן עבודת המאגר והרחבת השימוש במידע לא מזוהה שמתקבל מהמאגר וזאת לאור הפקת לקחים מפעילות המאגר בשנתיים האחרונות.

ההוראות החדשות מציעות, בין היתר: (1) לבצע התאמה למונחים העדכניים בחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018; (2) לקבוע מעין "תקופת צינון", אשר במהלכה לקוח שביקש שהמידע אודותיו לא ייכלל במאגר לא יימסר לנתוני האשראי, אך מחיקת הנתונים מהמאגר תעשה רק בחלוף שנה ממועד בקשת אי ההכללה. זאת, כדי לאזן בין השמירה על הפרטיות של הלקוח ומן העבר השני של המתנס לשמור על מהימנות המידע במאגר ועל היסטוריית האשראי של הלקוח באמצעותה עשוי לקבל תנאי אשראי טובים יותר. כמו כן, במסגרת התיקון לחוק מוצע להוסיף אגרות שישולמו לבנק ישראל בעד הגשת בקשה לרישיון שירות נתוני אשראי ורישום מיופה כוח בתמורה.

3. ועדת הכלכלה אישרה לקריאה שנייה ושלישית את הצעת חוק המידע הפיננסי מתוך הצעת חוק ההסדרים (מיום 21.10.2021)

הצעת חוק שירותי מידע פיננסי מתוך חוק ההסדרים נועדה להגביר את התחרות בשוק הפיננסי ולאפשר לציבור השוואת מחירים, עלויות או תשואות של שירותים פיננסיים, כדוגמת עמלות עו"ש, הלוואות וכרטיסי אשראי. הצעת חוק זו, מאפשרת העברת מידע לגופים פיננסיים לשם קבלת הצעות לשירותים פיננסיים עבור הלקוח, דהיינו קבלת הצעות מחיר מתחרות.

הצעת החוק תיכנס לתוקף בהדרגה, כאשר השלב הראשון של שיתוף מידע מחשבונות העו"ש וכרטיסי חיוב ייכנס לתוקף באמצע יוני 2022. המועד בו ישתפו הבנקים והסולקים בנתונים על אשראי וחשכונות של הציבור יוקדם בחודש וחצי, ל-31 באוקטובר 2022. מסירת המידע על תאגידים קטנים, של מחזור עד 5 מיליון שקל ובעלים יחיד, תוקדם בכמעט שנה, מאמצע דצמבר 2023 ל-30 בינואר 2023.

להרחבה ראו [עדכון Q2 לשנת 2020](#).

4. ועדת החוקה אישרה הפחתת הסכומים המותרים לשימוש במזומן והטלת קנסות על אנשים פרטיים (מיום 27.10.2021)

ועדת החוקה אישרה את הצו לצמצום השימוש במזומן, לפיו הסכום המותר לתשלום במזומן בו מעורב **עוסק**, בעניין עסקה, תשלום שכר עבודה, תרומה או הלוואה, יעמוד על 6,000 ₪ במקום 15,000 ₪. הסכום המותר לתשלום במזומן לאדם **שאינו עוסק**, בעניין עסקה, תשלום שכר עבודה, תרומה או הלוואה, יעמוד על 15,000 ₪ במקום 50,000 ₪ (חוץ מעסקה לרכישת כלי רכב שהסכום המותר לגביו יישאר 50,000 ₪).

יתרה מזאת, הוועדה אישרה קנס בשיעור של 5% על קבלת תשלום של שכר עבודה במזומן בסכומים שבין 6,000-8,500 ש"ח כמו כן, הוועדה אישרה קנסות של 10%, 15% או 25% מסכום ההפרה על עבירה (בהתאם לסכום העסקה) בעסקה שאינה שכר עבודה.

הפחתת הסכומים תחל ביום 1 באוגוסט 2022 ובשנתיים הראשונות תחול הוראת שעה לעניין שכר עבודה לפיה לא יוטל קנס מינהלי על עבירה לעניין שכר עבודה אלא אם נשלחה התראה. בעבירה חוזרת יוטל כפל קנס.

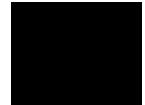
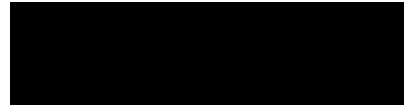
5. פורסמה טיוטת תקנות הוצאה לפועל (תיקון), התשפ"ב-2021 (מיום 28.10.2021)

מטרת התקנות הינה הסדרה של הגשת מסמכים למערכת ההוצאה לפועל באופן מקוון בלבד, זאת לאחר שפתיחת האפשרות להגיש בקשות בצורה מקוונת לא הובילה לצמצום מתן השירות הפרונטאלי.

לפיכך, התקנות קובעות כי עו"ד המייצג צד, מחויב להגיש באופן מקוון בלבד באמצעות תקשורת מחשבים (בתי תוכנה) או באמצעות אתר האינטרנט הנגיש לכל עורכי הדין באמצעות ה"אזור האישי". חייב יוכל להגיש בקשות אלו גם באופן שאינו מקוון.

בתוך תקופה של 7 חודשים ממועד כניסתן של התקנות לתוקפן, עו"ד הנתקל בקושי טכני רשאי לפנות להוצאה לפועל ולקבל סיוע והדרכה בעל פה בדבר הגשת הבקשה בצורה ממוכנת.

בנוסף על כך, מוצע בתקנות להסמין את רשמי ההוצאה לפועל לאחד דיונים אחדים שתלויים ועומדים בתיקי הוצאה לפועל ואשר כרוכות בהם שאלות דומות של משפט או של עובדה כדי לייעל ולפשט את ההליכים ולמנוע תוצאות סותרות.

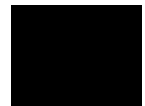
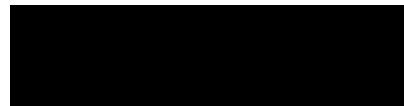

עדכוני רגולציה

1. רשות שוק ההון ביטוח וחסכון פירסמה חוזר לעצירת משיכות גורפות מכספי פנסיה ותגמולים (מיום 21.10.2021)

מטרת החוזר הינה להתמודד עם הפרקטיקה הפסולה שהתפתחה, לפיה מעודדים את החוסכים להעביר את החיסכון הצבור בקרן הפנסיה לקופת גמל לחיסכון וכך למשוך את כספם במשיכה שלא כדין. פרקטיקה זו עוקפת את ההוראה הקבועה בתקנון קרן הפנסיה האוסרת על משיכת כספי תגמולים מקרנות הפנסיה כל עוד מתקיימים יחסי עובד ומעסיק. בהקשר זה, לא נקבעה הוראה מקבילה המגבילה את אפשרות המשיכה של כספי תגמולים שעה שעדיין מתקיימים יחסי עובד ומעסיק. רשות שוק ההון מבקשת למנוע מצב פסול לפיו מעודדים את החוסכים להעביר כספים מקרן הפנסיה לקופת גמל על מנת שיוכלו למשוך את כספי הפנסיה שלהם.

לפיכך, על מנת לבלום את הנוהג הפסול שהתפתח לאחרונה, מוצע לבצע האחדה בהוראות לעניין משיכת כספים בקופות הגמל לחיסכון ובקרנות הפנסיה כך שעמית יהיה רשאי לבצע משיכה שלא כדין רק אם נותקו יחסי עובד ומעסיק או שהעמית הגיע לגיל הזכאות המינימלי לקצבת זקנה והוא זכאי לכספים.

עדכוני פסיקה

מחוזי

1. רע"א 59425-04-21 הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' רפאל זכרי (בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים, בפני כבוד השופטת שושנה ליבוביץ, ניתן ביום: 5 באוקטובר 2021)

השורה התחתונה:

בית המשפט קבע כי לא בקלות תתאפשר סנקציה של סגירת חשבון בנק ביוזמת הבנק. ניתוק מערכת היחסים בין הבנק ללקוח הינה אירוע דרמטי עבור הלקוח, במיוחד בשוק קטן וריכוזי כמו בישראל – וזאת גם במקרים שבהם הלקוח מנהל חשבונות נוספים בבנקים אחרים. מאחר שמדובר באמצעי קשה וקיצוני, ראוי לנקוט בו במקרים נדירים ויוצאי דופן בחומרתם.

פסק הדין בקצרה:

- המשיב, שהיה לקוח של הבנק, נהג בצורה בעייתית בעובדי הסניף במספר הזדמנויות שונות – החל משליחת הודעות דוא"ל בוטות לסגן מנהל סניף הבנק וכלה בהתפרצות למשרד מנהל הסניף וליווי החוצה על ידי מאבטח. בחודש מרץ 2019 נשלח למשיב מכתב התראה שבו נאמר לו כי מעתה והלאה עליו לנהל את ענייניו באמצעות הטלפון או הפקס (ולהימנע מהגעה לסניף), וכי אם לא יחדל מהתנהגותו הבעייתית ייסגר חשבונו. בינואר 2021, לאחר ששיק שמשך נדחה על ידי הבנק, הגיע המשיב לבנק ותועד בסרטון שבו הוא צועק ומקלל את עובדי הבנק עד אשר לווה החוצה בשנית על ידי מאבטח. כשבוע לאחר מכן נשלח למשיב מכתב מבנק שבו התבשר על סגירת חשבונו תוך 45 ימים נוכח התנהגותו כלפי עובדי הסניף. באותו יום המשיב "הכה על חטא" ושלח הודעת דוא"ל מאיימת לתיבת הדוא"ל האישית של מנהל הסניף, אשר בתגובה הגיש נגדו תלונה במשטרה. יום לאחר סגירת חשבון הבנק שלו הגיש המשיב תביעה נגד הבנק שבה עתר, בין היתר, לפתיחתו מחדש. במקביל המשיב הגיש בקשה לסעד זמני של פתיחת חשבון הבנק עד להכרעה בתיק העיקרי. ביהמ"ש קמא קיבל את בקשתו והבנק ערער על כך בפני בית המשפט.
- בשאלה האם החלטתו של הבנק לסגור את חשבונו של המשיב מהווה "סירוב סביר" לפי סעיף 2 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981, נקבע אין מקום להתערב בהכרעתו של ביהמ"ש קמא, אשר הצביע על **שתי קבוצות עיקריות של מקרים בהם החלטת בנק לסגירת חשבון עשויה להיחשב כ"סירוב סביר" - מצב של פעילות בנקאית לא תקינה (לא חוקית או רשלנית) ומצב של התנהלות אישית בעייתית מצד בעל החשבון**. ביהמ"ש העליון טרם דן במישרין בשאלה מתי יחשב סירוב כ"סירוב סביר", והפסיקה המעטה בנושא מעלה כי החלטה כאמור נבחנת בכל מקרה בשים לב לנסיבותיו המיוחדות. במקרה דנן אין מחלוקת כי התנהלותו של המשיב הייתה מתלהמת ובוטה, אולם ביהמ"ש קמא ציין כי איומיו על עובדי הבנק התמקדו בהגשת תביעות אישיות נגדם (ולא בפגיעות פיזיות, למשל), וכן שההתנהלות האמורה נפרשה על פני כשלוש שנים (ולא באופן יום-יומי). סוגיה זו תוכרע במסגרת ההליך העיקרי.
- באשר למאזן הנוחות, לא נקבע באופן ברור שעלול להיגרם למשיב נזק בלתי הפיך עקב סגירת החשבון, שכן הוא מחזיק חשבונות פעילים בבנקים אחרים. לעומת זאת, אין ספק שהתנהגותו של המשיב מפריעה בפועל ללקוחות הבנק ולסדר. אולם, גם אם מאזן הנוחות לא נוטה לטובת המשיב, בית המשפט חידד כי יש לתת משקל לעניין מידתיות הסעד, אשר נבחנת הן ביחס לסוג הסעד והן ביחס להיקפו ולתנאיו. ניתוק מערכת היחסים בין בנק ללקוח הינה אירוע דרמטי עבור הלקוח, במיוחד בשוק קטן וריכוזי כמו בישראל - וזאת גם במקרים שבהם הלקוח מנהל חשבונות נוספים בבנקים אחרים. **סגירת חשבון בנק מיוזמת הבנק היא סנקציה קשה ודרסטית אשר ראוי לנקוט בה במקרים נדירים ויוצאי דופן בחומרתם**. כדי לאזן בין הצדדים קבע בית המשפט כי יש לקבל את הערעור באופן חלקי – הסעד הזמני יעמוד בעינו, אולם היקפו יצומצם. המשיב יוכל לקבל שירות בבנק אולם רק על פי התנאים שנקבעו במכתב ממרץ 2019, בו נאסר על המשיב להגיע לבנק וההתקשרות עמו הוגבלה לערוצי תקשורת כגון טלפון ופקס. כמו כן נקבע שעל המשיב להימנע מיצירת קשר עם עובדי הבנק באופן אישי שלא במסגרת עבודתם.

2. חדל"ת 56123-03-21 ברוך ואח' נ' וואן וורלד קנאביס בע"מ ואח' (בית המשפט המחוזי בחיפה, כבוד השופט רון סוקול, ניתן ביום: 10 באוקטובר 2021)

השורה התחתונה:

לא בכל מקרה בו חובות תאגיד עולים על שווי נכסיו נכון וראוי לכפות עליו לשלם חובותיו בדרך של מתן צו לפתיחת הליכים, במיוחד כאשר עסקינן בחברות הזנק. דרישת התשלום כתנאי למתן צו לפתיחת הליכים נגד תאגיד, אשר מעוגנת בסעיף 10(א)(1) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי ("החוק"), אינה רק עניין טכני, אלא מאפשרת לתאגיד לברר את הטענות, להשיב עליהן, לסלק את החוב, להעלות טענות קיזוז וכיו"ב.

פסק הדין בקצרה:

• וואן וורלד קנאביס בע"מ היא חברת הזנק אשר עוסקת בפיתוח מוצרים מבוססי קנאביס ("החברה"). בשלביה הראשונים של החברה, כל מניותיה הוחזקו על ידי חברה ציבורית אמריקאית, Research Corp OWC Pharmaceutical ("חברת האם"). בהמשך, חלק ממניות הבכורה של החברה נרכשו על ידי קרן השקעות Discover Growth Fund, LLC ("דיסקבר") ומאוחר יותר דיסקבר גם העמידה לחברה הלוואות, בתמורה לשעבוד נכסי החברה בשעבוד צף. בשלב מסוים בוצע הליך המרת מניות בחברת האם, שבסיומו הפכה דיסקבר לבעלת שליטה בחברת האם ובאמצעותה גם בחברה. בעקבות השינויים בהחזקת המניות בחברת האם, הוחלט על חילופי גברי בחברת האם ובחברה ובחודש מאי 2020 פוטרו או הוצאו ללא תשלום מרבית עובדי החברה, ובהם המבקשים.

• בדצמבר 2020 הגישה החברה, באמצעות מי שניהן באותה עת כדירקטור היחיד, בקשה למתן צו לפתיחת הליכים, במסגרתה נטען כי החברה צברה הפסדים משמעותיים וכי היא לא תוכל להמשיך לפעול ללא השקעה חדשה. דיסקבר ביקשה למחוק את הבקשה בטענה כי הבקשה הוגשה שלא על דעת הדירקטוריון החדש וכי היא מעוניינת למצוא דרכים לסילוק חובות החברה ולהמשיך פעילותה. בתחילת מרץ 2021 ביהמ"ש החליט למחוק את הבקשה.

• בסוף מרץ 2021 הוגשה בקשה נוספת לצו פתיחת הליכים על ידי המבקשים, במסגרתה נטען כי החברה חדלת פירעון היות שכל הנכסים שנותרו לה הינם זכויות בקניין רוחני וכי החברה חייבת למבקשים תשלומים שונים בגין עבודתם. בדיון שהתקיים בבקשה הנוספת למתן צו פתיחת הליכים נטען על ידי החברה ודיסקבר כי נעשים ניסיונות לשקם את החברה, כי מתן הצו ימנע את השיקום וכי עיקר חובות החברה הינם לחברת האם שמעוניינת בהמשך פעילותה של החברה ואינה פועלת לגביית החובות. הממונה על חדלות פירעון התנגד אף הוא למתן הצו וטען כי המבקשים לא שלחו דרישות תשלום מפורשות ואף לא פנו לבית הדין לעבודה, ולכן לא עמדו בתנאים שנקבעו בסעיף 10 לחוק חדלות פירעון להוכחת חזקת חדלות פירעון (הסעיף עוסק בחזקת חדלות פירעון בבקשת נושה).

• **ביהמ"ש דחה** את הבקשה למתן צו פתיחת הליכים, בציינו, כי חברת האם, הנשלטת על ידי דיסקבר, ממשיכה לתמוך בחברה באופן המחזק את ההנחה שהחברה עדיין לא הגיעה לסוף דרכה, וכי לא התקיימו תנאי חזקת חדלות הפירעון על פי סעיף 10(א)(1) לחוק (משום שהמבקשים לא שלחו דרישה לתשלום החוב כנדרש לשם הוכחת החזקה ומשום שהחובות הנטענים אף שנויים במחלוקת אמיתית). במסגרת ההחלטה הובהר, בין היתר, כי:

○ **לא בכל מקרה שבו חובות תאגיד עולים על שווי נכסיו נכון וראוי לכפות עליו לשלם את חובותיו בדרך של מתן צו לפתיחת הליכים, במיוחד כאשר עסקינן ב"חברות הזנק".**

חברות הזנק מתאפיינות בכך כי בתחילת דרכן אין להן הכנסות והן מתקיימות מכספי השקעות. כאשר עוסקים בבקשות למתן צו פתיחת הליכים כנגד "חברת הזנק" אשר נקלעה לקשיים כלכליים, יש לברר האם מדובר בקושי זמני, האם המשקיעים ממשיכים לתמוך בחברה ומעוניינים להמשיך ולקיימה או שמא זנחו אותה, האם החברה פועלת לגייס השקעות נוספות, האם נושי החברה או חלקם מוכנים להמתין ולאפשר לחברה להמשיך בפיתוח וכדומה;

○ התניית הצו במסירת **דרישת תשלום** אינה רק עניין טכני, אלא חשיבותה במתן אפשרות לתאגיד לברר את הטענות, להשיב עליהן, לסלק את החוב, להעלות טענות קיזוז וכדומה. הדרישה נועדה לאזן בין רצון הנושה לממש את נשייתו בהקדם לבין הצורך והרצון לאפשר לכל חייב להסדיר את חובותיו ולהמשיך לפעול (ראו בהצעת החוק).

